

سواد رسانه‌ای

فیلم به مثابه یک عنصر ارتباطی قدرتمند در تأثیرگذاری بر کودکان و نوجوانان

مهگان فرهنگ

فیلم و سینما و کودکان و نوجوانان

در اینجا با چهار واژه روبه‌رو هستیم که دو واژه اول را به مثابه وسیله ارتباطی برای دو واژه دوم در نظر می‌گیریم. شاید بتوانیم بگوییم که کودکان و نوجوانان، مهم‌ترین بخش جامعه هستند و تأثیر مستقیم و مؤثری بر آینده هر نظام و کشوری دارند. سینما و تصاویر متحرک تا چه حد می‌توانند به‌عنوان یکی از مهم‌ترین وسایل ارتباط جمعی در زندگی روزمره انسان و اجتماع مؤثر واقع شوند؟

در دنیای پر از تبادل اطلاعات و ارتباطات آیا تأثیر این رسانه را ندیده‌ایم؟ بارها و بارها تأثیرات آنی و تدریجی تصاویری را که از رسانه تلویزیون پخش شده‌اند، بر جامعه دیده‌ایم.

رسانه‌های جمعی از جمله رسانه‌های تصویری منبع اصلی یادگیری اجتماعی هستند. رسانه‌ها در جامعه‌پذیری ایشان نقش مهمی دارند. آن‌ها می‌توانند ارزش‌ها و هنجارهای مورد قبول و جافتاده اجتماعی را به مردم ارائه دهند و جامعه‌پذیری فرآیندی است که طی آن، فرد می‌آموزد. اینجاست که از تأثیر رسانه‌های جمعی نباید غافل شد. از این طریق است که یک جامعه و فرهنگ می‌تواند خاص شود و فضای اجتماعی به هر آنچه که از طریق رسانه‌هایش گسترش می‌یابد، تبدیل گردد. به عبارتی، جامعه‌پذیری فرآیند توسعه احساس پیوستگی

فرد با جهان بزرگ‌تری است. رسانه‌ها در کنار دیگر نهادهای جامعه‌پذیر، مانند خانواده و مدرسه، مهم‌ترین نهاد جامعه‌پذیری در جهان هستند. بر این اساس، همان‌قدر که باید بر شکل‌گیری مدرسه و تحصیل تأکید داشت، امروزه باید بر شناخت رسانه‌ها نیز تأکید نمود. رسانه‌ها اغلب به‌عنوان پلی بین زندگی شخصی و جهان اجتماعی مطرح‌اند.

در ضمن باید بدانیم که سینما یک رسانه گرم است؛ برخلاف تلویزیون که یک رسانه سرد محسوب می‌شود. از نظر مارشال مک لوهان (Marshall McLuhan) رسانه گرم، رسانه‌ای است که چالش و تفکر ایجاد کند و این ویژگی در سینما قوی‌تر، دائمی و ماندگار است.

امروزه می‌توان این ادعا را داشت که ساختار زندگی انسان‌ها و اجتماع و چگونگی برقراری ارتباطات و بیان اندیشه‌ها در قاب ارتباطات وسیع اجتماعی شکل می‌گیرد و انواع رسانه‌ها در این راستا می‌توانند نقش تعیین‌کننده و حتی شکل‌دهنده داشته باشند. حتی می‌توان گفت که امروزه اندیشه‌ها، تفکرات، عقاید، نگرش‌ها و در یک روند کلی، فلسفه زندگی را می‌توان با فیلم شکل داد. حالا ببینیم که قدرت تأثیر فیلم بر کودکان و نوجوانان چقدر بیشتر است و این رسانه چقدر می‌تواند برای آن‌ها آموزنده باشد.

بخشش و گذشت در مورد این فیلم اجرا کنید.

پاسخ‌نامه کاربرگ (این اعداد و ارقام ممکن است در سال‌های مختلف تغییر کنند.)

- الف. ۸۰۰۰ نفر ب. ۳۰۰۰ مورد
- ج. ۱۰۰۰ مورد د. ۲۰۰۰ مورد
- هـ. ۷ تا ۱۰ نفر و. سی و نهم
- ز. اسپانیا

منبع

https://www.tabnak.ir
on line. com. 2 https://www.egtesad

قضات را هم از کسانی انتخاب کنید که قدرت استدلال و منطق قوی دارند.

در صورتی که دانش‌آموزان درباره این موضوع تجارب زیسته دارند، هنگام دفاع از نظرات، آن‌ها را مطرح کنند.

از دانش‌آموزان بخواهید درباره مباحث مطرح شده در کلاس با اولیای خود صحبت کنند. حتی به همراه آن‌ها از سایت انجمن اهدای عضو دیدن کنند و در صورت تمایل، فرم اهدای عضو پر کنند.

در صورت تمایل، می‌توانید در جلسه دیگری شیوه محاکم قضایی را برای

دو گروه آماده می‌سازند.

● سپس، به گروه‌های موافق و مخالف فرصت بدهید که از نظر خود دفاع کنند. قضات نیز دلایل و منطق و مفروضات هر دو گروه و قوت و ضعف آن‌ها را بررسی کنند. در صورت لزوم، دو گروه دفاع از خود را کامل نمایند.

توصیه: ممکن است در ظاهر، اهدای عضو در کلاس هیچ مخالفی نداشته باشد اما باز هم از دانش‌آموزان بخواهید برخی نقش مخالف را ایفا کنند تا فرصت بررسی همه‌جانبه موضوع فراهم شود.

فیلم و تأثیرات آن

فیلم به مثابه یک عنصر ارتباطی قدرتمند می‌تواند در یک متن، ساختار و فضا رفتار کند و حتی می‌تواند یک رسانه آموزشی باشد.

شدت تأثیر فیلم بر کودکان و بر نوجوان‌ها گاهی به حدی است که آن‌ها آن را واقعیت قلمداد می‌کنند. فیلم‌های فانتزی باعث می‌شوند که کودکان بال‌های تخیل خود را باز کنند و در ادامه و بعد از فیلم همچنان تخیل‌پردازی خود را داشته باشند. فیلم برای کودکان و نوجوانان خالی از جنبه‌های تصویری و خیالی نیست. از نظر آن‌ها آنچه می‌بینند جزئی از زندگی واقعی است؛ به‌ویژه اگر فیلم برایشان دارای جذابیت باشد. کودکان و نوجوانان با فیلم فریاد می‌زنند، دست می‌زنند، هورا می‌کشند و حتی بغض می‌کنند و به فکر فرو می‌روند. آن‌ها گاه خود را در لباس قهرمانان فیلم می‌بینند و گاهی واکنش‌های فیزیکی لحظه‌ای نشان می‌دهند. این رفتار در بزرگ‌ترها هم به رغم اطلاع از اینکه در برابر تصویر قرار دارند، دیده می‌شود اما همسویی کودکان و نوجوانان بیشتر است.

در ارتباط با کودکان و نوجوانان در سینما ما با این تولیدات روبه‌رو هستیم:

- الف- فیلم‌هایی که برای کودکان و نوجوانان ساخته می‌شوند و مخاطب آن‌ها نیز کودکان و نوجوانان هستند؛
- ب- فیلم‌هایی که در مورد کودکان و نوجوانان ساخته می‌شوند اما مخاطب آن‌ها بزرگسالان‌اند؛
- پ- فیلم‌هایی که تلفیقی هستند و در آن‌ها ویژگی‌های دنیای ذهنی کودکان و نوجوانان و بزرگسالان بیان می‌شود.

یادمان باشد برای هر نسل باید به زبان همان نسل سخن گفت و نسل امروز در محاصره دنیای رسانه‌هاست. نسل امروز به زبان امروزی نیاز دارد. اگرچه فهم این نوع از سینما را هم دارد. سینما به خاطر استفاده از داستان‌گویی و تأثیر مستقیم به واسطه فضای خودش مخاطب خود را به چالش دعوت می‌کند. آیا ما کودکان این سرزمین را برای طی طریق در راه «خانه دوست» تربیت می‌کنیم؟ و از همه این‌ها که بگذریم، آیا به‌رغم تمام سوادهای مدرکی که امروزه در میان همه اقشار مختلف دیده می‌شود، سواد مرتبط برای شناخت فیلم مناسب و نامناسب برای کودکان و نوجوانانمان را داریم؟

یادمان باشد صنعت سینما نقش مهمی در توسعه فرهنگ دارد و اگر این نقش مهم مطرح نبود، هالیوود و امثال آن در صدد تولید این همه اثر سینمایی بر نمی‌آمدند. باید این نکته مهم را در نظر داشته باشیم که کودکان و نوجوانان برخلاف بزرگسالان

که با دیگر رسانه‌ها هم ارتباط دارند، بیشتر با رسانه‌های دیداری در ارتباط‌اند. بنابه نظر و تحقیقات

پژوهشگران، کودکان به این دلیل به رسانه‌های دیداری و فیلم علاقه دارند که به آن‌ها امکان می‌دهد که ماجراهای پشت پرده زندگی خود را ببینند و دنیا و مردم را بهتر بشناسند. پروازهای خیالی و همذات‌پنداری در کودکان بسیار قوی‌تر است. ما و همه انسان‌ها در بزرگ شدن انطباق‌های زیادی انجام دادیم پس باز هم می‌توانیم و باید برای

**رسانه گرم،
رسانه‌ای است
که چالش و تفکر
ایجاد کند و این
ویژگی در سینما
قوی، دائمی و
ماندگار است**

آینده زمین - آینده بدون پلاستیک

جدیدی در اخبار به گوش می‌رسد اما مشکلی که زباله‌های پلاستیک در سراسر جهان به وجود می‌آورد از مدت‌ها قبل شناخته شده است چرا جلوی آن را نمی‌گیریم؟ در بسیاری از زمینه‌های زندگی، ما به پلاستیک عادت کرده‌ایم. آینده بدون پلاستیک نیازی ندارد که یک آرمان

نام کارگردان: کای اشمیت
از کشور: آلمان

خلاصه داستان: نهنکی در تایلند با بیش از ۸۰ کیسه پلاستیک در شکم خود می‌میرد. میزان زباله در اقیانوس آرام بسیار بیشتر از حد انتظار است، حتی چهار برابر آلمان. هر روز گزارش‌های تکان‌دهنده

کودکان و نوجوانان خوراکی آماده کنیم که او را پر تلاش و متعهد و منعطف تربیت کند.

تا زمانی که نتوانیم تغذیه مناسب تصویری و دیداری برای کودکان و نوجوانان آماده سازیم و کاری کنیم که آن‌ها دنیای اطراف خود را بشناسند، کودکان و نوجوانان دست به دامان رسانه‌هایی می‌شوند که ممکن است مناسب هیچ کدامشان نباشد.

متولیان امر باید بدانند که حمایت از تولیدات سینمایی کودک و نوجوان و ارتقای فرهنگ مردم در انتخاب آثار مناسب را باید در اولویت بگذارند. این دو امر مهم باید با هم صورت بگیرند. اگر رسانه سینمایی مان را قدرتمندتر از رسانه‌هایی کنیم که به راحتی در اختیار نسل امروز قرار دارد، قطعاً حلقه ارتباطی این رسانه، کودکان و نوجوانان و نسل آینده، قدرتمندترین حلقه خواهد بود. ضمن

نقد شدید بر پدران و مادران، معلمان و مدیران نهادهای آموزشی که همه دارای مدرک از دانشگاه‌ها و مراکز علمی معتبر هستند، شاهدیم که سواد انتخاب رسانه‌های دیداری و شنیداری خوب و بد را ندارند. عدم انتخاب فیلم مناسب از میان فیلم‌های اکران شده در سینما یا شناختن کانال‌های مناسب از میان کانال‌های بسیار تلویزیونی می‌توانیم جامعه عادی و حتی جامعه سینمایی را به پذیرش، ارائه، اکران و رویدادهای سینمایی کودکان و نوجوانان عادت دهیم. بالا بردن سواد سینمایی در هر جامعه یعنی تقویت

فرهنگ یک جامعه. اگر بخواهم بحث را با تأکید بر آموزش به اتمام برسانم، بهتر است به بعضی نظرات آموزشی «جان دیویی» (John dewey) اشاره کنم. به نظر دیویی در برنامه تربیت باید به تجربه و تفکر اهمیت داده شود. صرف انباشتن اطلاعات بی روح و بی‌معنی در ذهن، یادگیری و فهم واقعی نیست. او معتقد است باید جدیدترین روش‌ها را متناسب با زمان در برنامه درسی منظور کرد تا شاگرد متناسب با فناوری نوین پیشرفت کند. از نظر دیویی، برنامه درسی مطلوب باید با علاقه و استعداد و نیاز کودک تناسب و هماهنگی داشته باشد. مدت‌هاست تأثیر رسانه‌های آموزشی برای همه روشن و آشکار است. ایجاد چالش توسط فیلم، به‌عنوان یک رسانه گرم و فعال، در تکمیل آموزش جامعه تفکری را به سوی روش اندیشی و مثبت پیش می‌برد.

پس فیلم را به مثابه یک عامل ارتباطی قدرتمند در تأثیرگذاری بر کودکان و نوجوانان جدی بگیریم.

* منابع

۱. آسا برگر، آرتور. (۱۳۸۳). روش‌های تحلیل رسانه‌ها. ترجمه: پرویز اجلائی. چاپ دوم. تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها
۲. استم، رابرت. (۱۳۹۳). مقدمه‌ای بر نظریه فیلم. ترجمه: گروه مترجمان. به کوشش احسان نوروزی. چاپ سوم. تهران: نشر سوره مهر (وابسته به حوزه هنری)
۳. دیویی، جان. (۱۳۳۳). مدرسه و شاگرد. ترجمه: مشفق همدانی. تهران: انتشارات صفی علی‌شاه
۴. ———. (۱۳۸۲). تجربه و آموزش و پرورش. ترجمه: سید اکبر میرحسینی. تهران: نشر کتاب.
۵. شاتو، ژان. (۱۳۸۰). مریبان بزرگ. ترجمه: غلامحسین شکوهی. تهران: دانشگاه تهران.
۶. محسنیان راد، مهدی، ؟؟. ریشه‌های فرهنگی ارتباط در ایران. تهران: پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران. نشر چاپار.
6. thamson, David. (2014). How To Watch A Movie. United-states Off America: St. Martins Press
۷. و.....

شهر باشد.

مدت زمان فیلم: ۱۰ دقیقه و ۲۵ ثانیه
گروه مخاطب: دانش‌آموزان دوره‌های متوسطه اول و دوم

مدت زمان فیلم: ۱۰ دقیقه و ۲۵ ثانیه
زمان پیشنهادی برای اجرای فعالیت: دو جلسه ۷۰ دقیقه‌ای

فرایند اجرا: قبل نمایش یک روز قبل از نمایش فیلم، از

دانش‌آموزان بخواهید که در منزل، کیسه‌ها و ظروف پلاستیکی مصرف شده در طول روز را جمع‌آوری کنند و جلسه بعد با خود به کلاس بیاورند و آن‌ها را در گوشه‌ای از کلاس روی هم قرار دهند. سپس، فیلم «آینده بدون پلاستیک» نمایش داده شود. از دانش‌آموزان بخواهید:

● درباره محتوای فیلم گفت‌وگو کنند.
● به آن‌ها بگویند که برخی قرن حاضر را قرن پلاستیک نامیده‌اند! نظر آن‌ها درباره این جمله چیست؟
● به پلاستیک‌های گوشه کلاس اشاره کنید و بپرسید: این پلاستیک‌ها به ما چه می‌گویند؟ آیا ضرب‌المثل «مشت نمونه خروار است» در این مورد صدق می‌کند؟